

SAŽETAK PRESUDE

THEODOROU I TSOTSOROU PROTIV GRČKE OD DANA 5. RUJNA 2019. GODINE ZAHTJEV BR. 57854/15

Poništaj braka zbog prethodnog postojanja tazbinskog srodstva protivan je pravu na brak iz članka 12. konvencije

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva, Georgios Theodorou i Sophia Tsotsorou, vjenčali su se u vjerskom obredu 2005. godine. No, po prijavi koju je javnom tužitelju podnijela P.T., sestra gđe Tsotsorou, njihov brak je poništen odlukom Regionalnog suda 2010. godine. Naime, sukladno grčkom Građanskom zakoniku zabranjen je brak između osoba koje su u tazbinskom srodstvu po pobočnoj liniji do trećeg stupnja. S obzirom da je podnositelj zahtjeva, g. Theodorou prethodno bio u braku s P.T., s kojom ima i kćer, Regionalni sud je poništio brak podnositelja utvrdivši da su oni u tazbinskom srodstvu u drugom stupnju iako je brak g. Theodorou i P.T. okončan razvodom 2001. godine. U obrazloženju svoje odluke Regionalni sud je istaknuo da je predmetnu odluku donio iz razloga pristojnosti i poštovanja institucije obitelji. Naknadne žalbe i revizija podnositelja protiv odluke Regionalnog suda odbijene su.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 12. Konvencije, podnositelji zahtjeva su prigovorili da su im nacionalni sudovi poništajem braka povrijedili pravo na brak.

OCJENA ESLJP-a

Glede primjene članka 12. Konvencije, ESLJP je načelno istaknuo da je temeljno pravo koje jamči Konvencija, pravo svakog muškarca i žene da se vjenčaju i osnuju obitelj. No s obzirom da je člankom 12. Konvencije izričito propisano da će pravo na brak biti uređeno domaćim zakonima te uzimajući u obzir osjetljivu prirodu moralnih implikacija kao i važnost zaštite djece te pružanja im sigurnog obiteljskog okruženja, ESLJP ne smije ishitreno svojom odlukom zamijeniti odluku nacionalnih vlasti koje su u najboljoj poziciji procijeniti potrebe pojedinog društva. Ipak, sloboda procjene koju uživaju nacionalne vlasti nije neograničena te je nedopušteno ograničenje prava na brak na način i u mjeri koje bi dovelo do smanjenja same njegove biti ([L. i B. protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), stavci 36. i 34.).

Zabrana braka između osoba u tazbinskom srodstvu do trećeg stupnja bila je propisana grčkim Kaznenim zakonom te je težila legitimnom cilju očuvanja pristojnosti i poštovanja institucije obitelji.

Međutim, s obzirom da ograničenja prava na sklapanje braka u ovom predmetu nisu vezana uz pristanak, krvno srodstvo ili zabranu bigamije, a koja ograničenja bi ESLJP-u bila prihvatljiva ([O'Donoghue i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), stavak 83.), ESLJP je utvrdio da poništaj

braka u predmetu podnositelja predstavlja neproporcionalno ograničenje njihovog prava na brak.

Naime, ograničenje kojim se prema grčkom pravu tazbini do trećeg stupnja brani sklapanje braka nije poslužilo sprječavanju moguće zbunjenosti ili emocionalne nesigurnosti kćeri podnositelja iz braka s P.T. ili zbunjenosti u vezi s prirodom ili stupnjem srodstva. Ovakva vrsta ograničenja prava na brak prema kojoj bivši šogor i šogorica ne mogu sklopiti brak, osim u Grčkoj postoji samo još u Italiji i u San Marinu, od svih država članica Vijeća Europe. Pritom ni u spomenutim državama to ograničenje nije apsolutno.

ESLJP pridaje važnost ovom europskom konsenzusu i on ima određeni utjecaj na ocjenu različitih interesa u predmetnom postupku (*Vallianatos i drugi protiv Grčke* [VV], stavak 91.) Također, pitanje ništetnosti braka podnositelja postavljeno je tek naknadno, po proteku više godina od njegovog sklapanja i zajedničkog suživota podnositelja koji je trajao i u trenutku donošenja presude. Uzgredno, prije sklapanja braka podnositelji zahtjeva morali su zadovoljiti niz procesnih zahtjeva (provjeru nadležnih tijela ispunjavaju li uvjete za sklapanje braka, javno objavljivanje namjere za sklapanje braka), a koje zahtjeve su podnositelji ispunili te su stupili u brak bez ikakvih prepreka ili protivljenja nacionalnih vlasti ili trećih osoba. Stoga nije jasno koje je etičke probleme prouzročila zajednica između podnositelja zahtjeva budući da je više godina bila pravno i socijalno priznata te je uživala zaštitu koja se dodjeljuje isključivo bračnim parovima.

U tom smislu posebno su neuvjerljivi i neobrazloženi argumenti tužene države da su „pitanja biološke prirode“ i praktičan rizik od zabune vezano za prirodu ili stupanj srodstva razlog naknadnog proglašenja braka ništavim jer podnositelji zahtjeva nisu u krvnom srodstvu niti imaju zajedničku djecu. Navedeno vrijedi i za argument da zabrana postoji zbog „socijalne potrebe članova obitelji“ da komuniciraju s vanjskim svijetom.

Zaključno, ESLJP je istaknuo da su odlukom o poništaju braka podnositelji *de facto* lišeni svih socijalnih i ekonomskih prava dodijeljenih bračnim parovima koja su prethodno uživali niz godina. Takvim postupanjem pravo na brak ograničeno je u samoj svojoj biti čime je došlo do povrede članka 12. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

10.000,00 EUR na ime neimovinske štete (oba podnositelja zajednički)

4.120,79 EUR na ime troškova i izdataka (oba podnositelja zajednički)

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.